Suomen tuomariliitto

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE

Asia: Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä (HE 133/2021 vp) suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Lausunnon täydentäminen

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry (jäljempänä Tuomariliitto) täydentää lakivaliokunnan pyynnöstä ja käydyn keskustelun johdosta 15.10.2021 aiempaa lausuntoaan seuraavasti.

Hovioikeudessa tapahtuvan uudelleenkuulustelun ja lisäkysymysten esittämistä koskevat kynnykset oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 15 a §:ssä

Uudistuksen yhdeksi tavoitteeksi on mainittu pyrkimys vahvistaa hovioikeuden roolia käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta kontrolloivana tuomioistuimena siirtämällä oikeudenkäynnin painopistettä entistä enemmän käräjäoikeuteen (s. 17). Puheena oleva säännös on tämän tavoitteen kannalta ratkaisevassa asemassa. Esityksen tavoitteiden toteutumisen kannalta uudelleenkuulemisen ja lisäkysymysten esittämistä koskevien kynnysten on oltava riittävän korkeita.

Tuomariliitto katsoo, että ehdotetun uudistuksen rakenne, jonka mukaan uudelleenkuuleminen olisi korkeamman kynnyksen takana kuin lisäkysymysten esittäminen, on oikea uudistuksen tavoitteiden ja asianosaisten oikeusturvan kannalta katsottuna.

Tuomariliitto katsoo, että uudelleenkuulemiselle esityksessä ehdotettu kynnys ”erityisestä syystä” jättää tuomioistuimille riittävästi harkintavaltaa uudelleenkuulemisen osalta ja mahdollistaa näin esityksen tavoitteiden toteutumisen ja asianosaisten oikeusturvan riittävällä tavalla.

Lisäkysymysten osalta kynnyksen on oltava alempi kuin uudelleenkuulemisen osalta. Esityksen mukaan lisäkuuleminen voitaisiin toimittaa, jos se olisi tarpeen asian selvittämiseksi (s. 75). Tuomariliitto katsoo, että esityksen perusteluissa mainitut tilanteet lisäkuulemisten käytölle ovat perusteltuja asianosaisten oikeusturvan kannalta ja esitetyn lain sanamuoto ”hovioikeudessa vedottujen uusien seikkojen tai todisteiden vuoksi taikka muusta syystä tarpeen asian selvittämiseksi” on perusteltu. Jotta esityksen tavoitteet toteutuisivat käytännössä, olisi kuuleminen lisäkysymysten tekemiseksi oltava kuitenkin poikkeuksellisia. Tuomariliitto ehdottaa harkittavaksi, että lain sanamuotoa muutettaisiin siten, että siinä käytettäisiin sanan ”tarpeen” asemesta sanaa ”välttämätöntä”. Ruotsissa vastaavan pykälän sanamuoto on sama kuin on hallituksen esityksessä ehdotettu, mutta esitöiden mukaan Ruotsissa lisäkysymysten esittämisen salliminen edellyttää tämän olevan "välttämätöntä”.

Lisäksi lainkohdan perusteluista tulisi ilmetä selkeämmin uudelleen- ja lisäkuulustelun sekä viittaamismenettelyn soveltamisen edellytykset.

Tallenteiden julkisuus ja säilyttämisaika sekä turvatarkastukset

Hallituksen esityksen (s. 21) mukaan vaikutukset oikeudenkäynnin julkisuuteen eivät olisi suuria. Kopio kuva- ja äänitallenteen ääniosasta olisi tilattavissa samalla tavalla kuin äänitallenne nykyään. Esityksessä todetaan (s. 97), että käräjäoikeudessa tehdystä kuva- ja äänitallenteesta voitaisiin antaa tieto vain luovuttamalla tallenne tuomioistuimessa nähtäväksi. Esityksessä (s. 27) todetaan, että käräjäoikeuksissa tulisi olla tila, jossa kuva- ja äänitallennetta voitaisiin katsoa. Tähän tarkoitukseen voitaisiin käyttää esimerkiksi vapaana olevia istuntosaleja.

Tuomariliitto ei pidä tätä tilannetta lainopillisten avustajien ja syyttäjien näkökulmasta ihanteellisena. Jos AIPA-järjestelmään olisi rakennettu asiakasportaali, kuten tarkoitus on alun perin ollut, niin ainakin äänitallenteen olisi voinut luovuttaa lainopillisille avustajille ja syyttäjille asiakasportaalin avulla. Tallenteiden katsominen tuomioistuinten tiloissa on ongelmallista sopivien tilojen puuttumisen vuoksi, koska tuomioistuimissa on pääasiassa vain istuntotiloja ja ne ovat tarkoitettu asioiden istuntokäsittelyä varten. Muutoinkaan tällaisia tiloja, joissa kuva- ja äänitallennetta voitaisiin katsoa, ei ole Tuomariliiton tietojen mukaan sisällytetty Senaatin toimitilakonseptiin, joka koskee uusimpia oikeustaloja. Tältä osin on kiinnitettävä huomiota siihen, voivatko tuomioistuimet ylipäätään palvella tallenteita katsomaan tulevia asiakkaita, koska sopivia tiloja ei ole mitoitettu eikä sellaisia sisälly toimitilakonseptiin.

Esityksen (s. 98) mukaan niin käräjäoikeudessa tehtävien kuva- ja äänitallenteiden kuin hovioikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa jatkossakin tehtävien äänitallenteiden säilytysaika olisi 30 päivää siitä, kun asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Tuomariliitto pitää ehdotettua säilytysaikaa liian lyhyenä. Tallenteita tulisi säilyttää vähintään kuuden kuukauden ajan asian ratkaisemisesta lainvoimaisesti, koska tallenteita voidaan tarvita esimerkiksi ylimääräistä muutoksenhakua varten tai todistajan perättömään lausumaan liittyen.

Esityksen (s. 99) mukaan henkilö, joka haluaa katsoa tuomioistuimessa kuva- ja äänitallennetta, ja hänen mukanaan olevat tavarat voitaisiin tarkastaa metallinpaljastinta tai muuta sellaista laitetta käyttäen. Lisäksi hänelle voitaisiin tehdä henkilöntarkastus. Näin voitaisiin toimia sen selvittämiseksi, ettei henkilöllä ole mukanaan kuvan tallentamiseen soveltuvaa välinettä. Tarkastus ja kuvan tallentamiseen soveltuvan välineen pois ottaminen edellyttäisivät perusteltua aihetta epäillä, että henkilö tallentaisi oikeudettomasti kuvaa kuva- ja äänitallenteesta.

Tuomariliitto katsoo, että ehdotus ei ole mainittujen tarkastusten toteuttamisen näkökulmasta ongelmaton. Ehdotettu säännös turvatarkastuksista tuomioistuimissa osoittautuu todennäköisesti hankalaksi käytännön tilanteiden näkökulmasta, koska turvatarkastusta suorittava henkilö joutuu tekemään vaativan arvioinnin tapauskohtaisesti siitä, onko perusteltu aihe epäillä, että henkilö tallentaisi oikeudettomasti kuvaa kuva- ja äänitallenteesta. Esitys asettaa siten kohonneita vaatimuksia tuomioistuimille turvatarkastuspalveluiden järjestämiseksi ja tallentamiseen soveltuvien välineiden säilyttämiselle tallenteiden katsomisen ajaksi, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia tuomioistuimille. Ylipäätään ehdotettu menettely on perustuslain näkökulmasta jännitteinen.

Indeksointi

Esityksessä (s. 27) todetaan, että uutena työvaiheena olisi joissakin asioissa kuva- ja äänitallenteen indeksoiminen. Koska olisi tarkoituksenmukaista, että kuva- ja äänitallenteen

tekemisestä ja indeksoimisesta huolehtisi teknisesti puheenjohtajan sijaan käräjäsihteeri, esitys korostaisi tarvetta huolehtia avustavan henkilökunnan määrän riittävyydestä käräjäoikeuksissa. Toisaalta kertomuksia indeksoitaisiin etupäässä laajoissa asioissa, joiden ratkaisemiseen osallistuu käräjäoikeudessa usein kolme käräjätuomaria.

Tuomariliitto toteaa, että edellä esitetty väite, että laajojen asioiden ratkaisemiseen osallistuisi usein kolme tuomaria, ei pidä paikkaansa. Ruuhkautuneissa käräjäoikeuksissa vahvennettujen tuomarikokoonpanojen käyttö on poikkeuksellista resurssien puutteen vuoksi.

Tuomariliiton näkemyksen mukaan indeksointi kuuluu käräjäsihteerin tehtäviin kaikissa olosuhteissa riippumatta kokoonpanosta. Tuomarin tehtävänä on oikeudenkäynnissä huolehtia prosessinjohtamisesta ja todistelun vastaanottamisesta sekä lopulta ratkaista asia. Videotallennusjärjestelmän käyttäminen tai indeksointi eivät ole tuomarin tehtävä. Indeksointia ei voi mielekkäällä ja järkevällä tavalla tehdä enää oikeudenkäynnin jälkeen, vaan se olisi tehtävä henkilötodistelun vastaanottamisen aikana. Indeksoinnin kouluttaminen vaatii tuomareiden ja sihteereiden yhteisiä keskustelutilaisuuksia työtapoihin liittyen. Tämä työvaihe vaatii luonnollisesti teknisen käyttöönottokoulutuksen. Istunnossa puheenjohtajan tulee asiaa jäsennellysti käsitellessään tuoda esille, mitä indeksoitavaa asiaa (teema tai syytekohta) milläkin hetkellä käsitellään. Koska videotallennusjärjestelmä tulee Tuomariliiton käsityksen mukaan tuomioistuinten käytettäväksi, ei indeksointia voi käytännössä tehdä mikään tuomioistuimen ulkopuolinen taho nykytiedon valossa.

Uudistuksen vaatimat lisäresurssit

Uudistuksen onnistunut läpivienti edellyttää merkittävää taloudellista panostusta.

Tuomariliitto on esittänyt valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostolle lausunnossaan 6.10.2021 tuomioistuinlaitoksen määrärahatarpeesta, että tuomioistuinten rahoitukseen on saatava vähintään 20 milj. euron tasokorotus käsittelyaikojen lyhentämiseksi (100 tuomaria, 24 esittelijää, 64 käräjäsihteeriä ja 12 lainkäyttösihteeriä), osaamisen kehittämiseksi (6 milj. euroa) ja Tuomioistuinviraston resurssitarpeen korjaamiseksi (20 htv). JTS-miljardin säästövaatimus on poistettava tai kompensoitava kokonaan lisämäärärahalla. ICT-kustannusten kasvu ja AIPAn ja HAIPAn toiminnallisuuden ja toimintavarmuuden parantaminen edellyttävät vähintään 15 milj. euron lisärahoitusta. Oikeudenkäynnin videotallentamisen lisämäärärahatarve vuodelle 2022 on noin 5 milj. euroa. Rikosasioiden käsittelyyn on osoitettava vähintään 5 milj. euroa.

Tuomioistuinlaitoksen perusrahoituksessa on merkittäviä välitöntä korjaamista edellyttäviä puutteita. Nämä puutteet perusrahoituksessa on korjattava edellä kuvatulla tavalla, minkä lisäksi tulee ottaa huomioon uudistuksesta johtuva lisäresurssitarve.

Uudistuksen vaikutuksia lisäresurssien tarpeeseen on eräiltä osin hankalaa arvioida muuten kuin suuntaa antavasti. Tuomariliitto kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin näkökohtiin.

Tuomariliiton saaman tiedon mukaan Tuomioistuinvirasto arvioi viime keväänä suunnittelu- ja rakentamiskustannusten kokonaismääräksi noin 7,9 milj. euroa ja ylläpitokustannusten kokonaismääräksi noin 4,3 milj. euroa. Tuomariliiton tiedossa ei ole, millä perusteella hallituksen esityksessä on päädytty alhaisempiin lukuihin. Aikaisemmista tietojärjestelmiä koskevista hankkeista saatujen kokemusten perusteella kustannukset poikkeuksetta aliarvioidaan ja toteutuneet kustannukset poikkeavat merkittävästi arvioiduista kustannuksista. Tästä syystä Tuomariliitto suhtautuu varauksella hallituksen esityksessä esitettyihin arvioihin suunnittelu-, rakentamis- ja ylläpitokustannuksista.

Käräjäoikeuksissa tarvitaan uudistuksen myötä käräjäsihteeri kaikkiin istuntoihin, joissa otetaan vastaan henkilötodistelua. Käräjäoikeuksiin tarvitaan lisää myös tuomareita. Uudistus asettaa merkittävästi kohonneita laadullisia vaatimuksia valmistelulle ja pääkäsittelyiden läpiviemiselle, minkä vuoksi käsittelyajat kasvavat uudistuksen myötä, ellei tuomareiden

määrää lisätä. Edelleen tarvitaan lisää tuomareita käräjäoikeuksiin vahvennettuja kokoonpanoja varten. Hovioikeuksiin tarvitaan lisää tuomareita ja esittelijöitä, koska uudistuksen myötä hovioikeudet joutuvat ottamaan lähes jokaisessa asiassa kantaa entistä perusteellisemmin asiassa esitettävään todisteluun ja sen esittämistapaan. Uudelleenkuulustelua ja lisäkysymysten esittämistä koskevat pyynnöt tulevat olemaan yleisiä, joten tarve antaa käsittelyratkaisuja kasvaa, mikä heijastuu tarpeeseen saada lisää tuomareita ja esittelijöitä. Uudistuksen on havaittu pidentäneen hovioikeuden pääkäsittelyjä Ruotsissa.

Perusrahoituksen korjaamisen lisäksi uudistus tulee vaatimaan useita tuomareita, esittelijöitä ja muuta avustavaa henkilökuntaa tuomioistuinten työmäärän kasvamisen takia.

Edelleen uudistus tulee vaatimaan merkittäviä resursseja tuomareiden, käräjäsihteereiden, muun avustavan henkilökunnan, syyttäjien ja lainopillisten avustajien kouluttamiseen. Ensinnäkin koulutuksen järjestäminen edellyttää merkittävästi enemmän resursseja, kuin esityksessä (s. 35) on arvioitu. Tuomioistuinviraston arvio 70 000 eurosta ei ole riittävä. Esityksestä ei ilmene, kuinka monta koulutuspäivää on arvioitu tarvittavan. Tuomariliitto pitää tärkeänä, että koulutuksen sisältöön ja laatuun panostetaan. Lisäksi eri roolien merkitysten ymmärtäminen ja prosessiosaamisen parantamisen varmistaminen edellyttävät sidosryhmien kanssa yhteisiä läsnäoloon perustuvia koulutustilaisuuksia.

Pelkästään käyttöönottokoulutukseen on varattava ainakin kaksi koulutuspäivää ja se koskee tuomioistuinten koko henkilökuntaa pois lukien haastemiehet ja hallinto. Tällaisia koulutuspäiviä tulee voida järjestää ainakin kahtena vaihtoehtoisena ajankohtana. Merkittävin koulutustarve tulee kuitenkin osapuolten prosessioikeudellisesta koulutuksesta, joka vaatii ainakin kolmen päivän koulutusjaksoa tuomareille, syyttäjillä ja lainopillisille avustajille sekä koulutusjakson jälkeisiä seurantapäiviä uudistuksen toteutumiseen liittyen. Ilman laadukasta koulutusta (asioiden valmistelu, asioiden ajaminen tuomioistuimissa, prosessinjohto, todisteiden teemoittaminen, todistajankuulustelu ja kuulustelutekniikka) tämän kunnianhimoisen uudistuksen tavoitteita ei tulla saavuttamaan osaamisessa olevien puutteiden takia.

Hallituksen esityksessä ei ole laskettu henkilökunnan koulutukseen käyttämää aikaa. Tuomioistuinvirastosta saadun tiedon mukaan koko henkilöstön (sisältää haastemiehet) palkkauskustannus olisi kolmella työpäivällä ja arvioidulla keskipalkalla á 72.500 euroa laskettuna noin 3,3 milj. euroa (95.000 euroa tuomari ja muu henkilöstö 50.000 euroa) (220 tehollista työpäivää).

Tuomareita ja esittelijöitä oli vuonna 2020 yhteensä 1356 (1081 htv + 275 htv). Arvioidulla tuomarin keskipalkalla ja viidellä koulutuspäivällä laskettuna koulutettavien palkkakustannus on 2.927.727 euroa.

Syyttäjiä on tällä hetkellä noin 400. Arvioidulla syyttäjän keskipalkalla 80.000 eurolla ja kolmella koulutuspäivällä laskettuna koulutettavien palkkakustannus on 436.363 euroa.

Lisäksi vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon julkisten oikeusavustajien, asianajajien ja lupalakimiesten palkkakustannukset koulutuspäiviltä.

Edelleen uudistus edellyttää lisää resursseja tuomioistuinlaitoksen ICT-tukeen, koska uudistus korostaa tekniikan toimivuutta ja tuomioistuinlaitoksella on jo ennestään vakava huoli sen tietojärjestelmistä ja niiden tukipalveluista.

Oikeudenkäyntien kestojen pidentyminen/laajeneminen sekä todistelun esittäminen

Esityksen (s. 39) mukaan käräjäoikeuksissa toimitettiin vuonna 2019 pääkäsittely noin 46 600 asiassa, joista noin 43 600 oli rikosasioita. Pääkäsittelyn keskimääräinen kesto oli vuonna 2019 riita- ja hakemusasioissa 311 minuuttia ja rikosasioissa 88 minuuttia. Esitys voisi johtaa käräjäoikeuksien pääkäsittelyjen keskimääräisen keston pidentymiseen, mutta vaikutus ei

todennäköisesti olisi suuri. Laskennallisena työvoimakustannuksena keskimäärin esimerkiksi viiden minuutin pidentyminen merkitsisi käräjätuomarien osalta noin 245 000 euroa vuodessa. Käräjäsihteerien osalta määrä voidaan arvioida noin 50 000 euroksi vuodessa, kun otetaan huomioon se, etteivät käräjäsihteerit osallistu jokaiseen pääkäsittelyyn. Jos keskimääräinen kesto pidentyisi kymmenellä minuutilla, summat olisivat kaksinkertaiset hallituksen esityksen mukaan. Hallituksen esityksen mukaan indeksoinnilla ei olisi mainittavaa erillistä vaikutusta käräjäoikeuksien laskennallisiin työvoimakustannuksiin, koska indeksointi ei olisi säännön mukaista ja tapahtuisi joka tapauksessa yleensä pääkäsittelyn kestäessä.

Tuomariliitto pitää selvänä, että pääkäsittelyiden kesto käräjäoikeudessa tulee pitenemään uudistuksen myötä huomattavasti enemmän kuin esityksessä on arvioitu. Uudistuksen myötä hovioikeus katsoisi pääsäännön mukaan videotallenteet käräjäoikeudessa tallennetusta henkilötodistelusta tai käyttäisi viittausmenetelmää (painopisteen siirtäminen käräjäoikeuksiin). Tämä lisää asianosaisten painetta esittää lisäkysymyksiä ja todistelua varmuuden vuoksi ja jopa tarpeettoman laajasti käräjäoikeudessa, koska hovioikeudessa katsottaisiin pääsäännön mukaan tallenne käräjäoikeudessa esitetystä henkilötodistelusta eikä enää kuultaisi uudelleen henkilöitä, kuten tällä hetkellä toimitaan. Tuomariliiton arvion mukaan käsittelyt tulevat pääsääntöisesti pidentymään pienemmissä asioissa kymmeniä minuutteja ja laajemmissa asioissa jopa tunteja.

Myös hovioikeudessa pääkäsittelyiden kesto tulee todennäköisesti pidentymään vastaavalla tavalla kuin Ruotsissa on tapahtunut. Ruotsissa uudistus on merkittävästi vähentänyt peruutettujen pääkäsittelyiden lukumäärää hovioikeuksissa ja myös hovioikeudessa kuultavien asianomistajien ja todistajien määrä on laskenut, mutta käsittelyiden kestot ovat pidentyneet. Syyksi on epäilty sitä, että tallenteet katsotaan kokonaan uudelleen (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2019:6 s. 19).

Myös esityksessä mainittu (s. 59 - 60) asian jäsennelty käsittely tulee Tuomariliiton käsityksen mukaan pidentämään käsittelyiden kestoa, koska valmisteluun ja todisteiden asianmukaiseen teemoitteluun joudutaan käyttämään enemmän aikaa. Lisäksi etenkin käräjäoikeudessa henkilötodistelun vastaanottaminen muuttuu merkittävällä tavalla vaativammaksi. Esityksen mukaan (s. 60) asian käsittely jäsennellysti voisi merkitä käytännössä esimerkiksi sitä, että kuulusteltavaa kuulusteltaisiin toisistaan erottuvista kysymyksistä erikseen niin, että itsenäiseen kokonaisuuteen liittyvästä todistusteemasta pidettäisiin ensin pääkuulustelu ja sitten vastakuulustelu ja vasta sen jälkeen siirryttäisiin uuteen asiakokonaisuuteen. Esimerkiksi talokaupparіidassa voitaisiin kuulustella todistajaa ensin reklamaatiosta, sitten perustusten virheistä ja viimeksi katon virheistä, kustakin erikseen.

Nykyisin käräjäsihteeri on lähes poikkeuksetta rikosasian pääkäsittelyssä. Sen sijaan merkittävä osa riita- ja hakemusasioiden pääkäsittelyistä hoidetaan ilman käräjäsihteeriä puutteellisten resurssien takia. Tuomariliitto toteaa, että uudistuksen myötä käräjäsihteeri tarvittaisiin myös kaikkiin riita- ja hakemusasioiden istuntoihin, koska videotallennusjärjestelmän käyttäminen kuuluu käräjäsihteerille eikä puheenjohtajalle, jonka tehtävänä on johtaa prosessia ja tehdä näytön arviointia. Vuoden 2019 tietojen perusteella riita- ja hakemusasioissa pidettiin noin 3 000 riita- ja hakemusasian istuntoa, jotka kestivät keskimäärin 311 minuuttia. Koska sihteereitä tullaan tarvitsemaan istuntoihin merkittävästi useammin kuin tähän asti on tarvittu, laskennalliset työvoimakustannukset on arvioitu alakanttiin.

Esitutkintakuulusteluiden videoiminen

Rikosasioiden oikeudenkäynneissä vedotaan todisteena melko usein kuultavien esitutkintakertomuksiin, koska oikeudessa kuultu kertomus voi poiketa esitutkintakertomuksesta esimerkiksi ajan kulumisen takia heikentyneiden muistikuvien vuoksi (oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 47 §:n 2 mom.). Tuomariliiton näkemyksen mukaan tässä

tilanteessa on merkityksellistä, miten kertomus on syntynyt ja kuinka kertomus on esitutkintapöytäkirjaan kirjattu. Siihen nähden esitutkintakuulusteluiden videointi poistaisi monia ongelmakohtia kertomusten syntytapaan ja kirjaamiseen liittyen, jotka nousevat hyvin usein keskustelun kohteeksi oikeudenkäynneissä. Videointi tekisi esitutkintakuulustelut läpinäkyvämmiksi. Esitutkintakuulusteluiden videoimisella olisi Tuomariliiton näkemyksen mukaan merkittävä oikeusturvaa parantava vaikutus sekä esitutkintaviranomaisten että kuulusteltavien näkökulmista. Jos kertomuksen voisi tarvittaessa tarkistaa videotallenteelta, niin se poistaisi kertomuksen syntytapaa koskevia väitteitä mahdollisesta painostamisesta tai kertomuksen väärästä kirjaustavasta. Tuomariliitto ehdottaa, että lakivaliokunta harkitsisi vielä esitutkintakuuluisteluiden videointia. Tästä menettelystä tulisi säätää laissa, jos mainittu muutos tehdään

Uudistuksen vaikutukset oikeudenkäyntien laadun parantamiseen ja tehokkuuteen

Tuomariliitto viittaa tältä osin koulutustarvetta koskeviin kohtiin aiemmin tässä lisälausumassaan ja alleviivaa korkeimman oikeuden esittämiä seikkoja oikeudenkäyntimenettelyn nykytilasta. Korkeimman oikeuden mukaan (lausunto 19.2.2021 suullisen todistelun vastaanottamista tallenteelta koskevasta työryhmän mietinnöstä) on syytä arvioida, etteivät asianosaisten velvollisuus todisteiden teemoittamiseen sekä tuomioistuimen johdolla tapahtuva riidattomien ja riidanalaisten seikkojen erottelu toteudu nykyään riittävästi. Kun sanotut toimet ovat ehdotetussa menettelyssä entistäkin tärkeämpiä, tulisi näiden tavoitteiden saavuttamiseen kiinnittää uudistuksen jatkovalmistelussa vielä erityistä huomiota.

Tuomariliitto korostaa, että oikeudenkäyntikulttuurin kehittäminen vie merkittävästi aikaa ja vaatii kaikkien toimijoiden yhteistä tahtoa sekä rakentavaa vuoropuhelua.

Uudistuksen käyttöönottoajankohta

Videotallennusjärjestelmään ei pidä siirtyä, ennen kun siinä käytettävän tallennusjärjestelmän tekninen toimivuus on täysin varmistettu.

Tuomariliitto painottaa, että rikosasioiden AIPA:a ei tule ottaa samaan aikaan käyttöön käräjäoikeuksissa, kun videotallennusta koskeva laki tulee noudatettavaksi. Tämä on erittäin kriittinen asia tuomioistuinlaitoksen toimintakyvyn kannalta. Lakien voimaantulosta on säädettävä vasta, kun videotallennusjärjestelmä on valmis.

Lausunnon valmistelu

Lausunnon ovat valmistelleet hovioikeudenneuvokset Juha Hartikainen ja Sanna Mantila ja käräjätuomarit Minna Hällström ja Samuli Yli-Rahnasto. Lausunto on käsitelty Tuomariliiton hallituksessa sähköpostitse 22.10.2021.

Helsingissä 22.10.2021

Sanna Mantila
Puheenjohtaja

Minna Hällström
Varapuheenjohtaja

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry toimii tuomioistuinlaitoksen kehittämiseksi sekä sen merkityksen ja tuomarin riippumattoman aseman säilyttämiseksi yhteiskunnassa. Tuomarikunnan yhteisenä järjestönä Tuomariliitto valvoo ja edistää jäsentensä ammatillisia ja muita yhteisiä pyrkimyksiä.